

Børnedomstole eller Værgerådsforsorg.

Harald Salomon: Om Barndomstolar. Stockholm 1907. 281 Sider.

Dette Tidsskrift har ofte vist, at det forstår sin Opgave som så omfattende, at derunder indgår Drøftelsen også af de Spørgsmål, der nu sædvanlig sammenfattes under Børneforsorgen. Fra de oprindelig mere begrænsede penitentiære Interesser er Udviklingen naturligt gået videre til hele den straffende Retshåndhævelses Område og derfra atter til de Felter, hvor denne søges erstattet af en forebyggende Forsorg. Senest har Tidsskriftets forrige Årgang bragt en Afhandling af Assessor Axel Petersen, der har Interesse ved den — måske dog ikke på alle Punkter fuldt berettigede — Kritik, den over overfør Værgerådsinstitutionen, således som denne Nydannelse i Danmark skabtes ved Børneloven af 14. April 1905. Det er da naturligt, at Redaktionen har ønsket, at Tidsskriftet også skulde indeholde en Omtale af en Bog som den her foreliggende, hvis Forf. ikke blot fremsætter en ret hvas Kritik af den Institution i Sverig, der nærmest svarer til vor Værgerådsinstitution (*Barnvårdsnämnden*), men tillige på Grundlag af Selvstudium giver en Fremstilling af en derfra ret forskellig Institution, som i det hele har vundet Forfatterens til Dels vel endog begejstrede Bifald.

Salomons Bog er egenlig en Rejseberetning. Forf., der er Stadsnotar ved Stockholms Rådstueret, har med Understøttelse fra den svenske Stat i 1906 foretaget en Studie-

rejse til de forenede Fristater i Nordamerika for at studere dels de særlige Børnedomstole (*juvenile courts*) dels det i Massachusetts indførte Forsorgssystem (*the probation system*), og endelig for at gøre sig bekendt med det amerikanske Reformfængselssystem (*the reformatory system*). Hvad Forf. på denne Rejse har set og erfaret, har han forstået at udnytte så meget, at Rejsen har givet ham Stof til hele tre Bøger. De to af disse har allerede tidligere været anmeldte i dette Tidsskrift, nemlig Det amerikanske reformfængselsystemet og Det amerikanske öfvervakningssystemet (Årgang 1908 S. 218 ff.). Her skal det tredje og største Arbejde — Om barndomstolar — omtales lidt nærmere.

En Rejseberetning kalder Forf. selv sin Bog, beskedent nok. Den har i alt Fald mange af de gode Egenskaber, en Bog får, når en forstående og samvittighedsfuld Mand med Temperament skildrer sine Indtryk efter på Stedet at have set en Institution i Virksomhed. Der er ogsaa en stadig Variation, fordi Forf. er rejst fra Stat til Stat og har set Børnedomstolen i alle de forskellige Udformninger, den har fået i det nordamerikanske Fristatssamfund, og Beretningen giver Anledning snart til at kritisere, snart til at udtale Tilslutning. For en stor Del har Forf. ogsaa benyttet eller direkte indføjet Optegnelser gjorte på Stedet. Er Bogen derigennem bleven noget vidtløftigere end det måske var nødvendigt, har den til Gengæld bevaret noget af det umiddelbare Indtryks Friskhed.

Egenlige Børnedomstole findes nu i de fleste nordamerikanske Fristater, men er dog så ny en Institution, at den endnu knap nok har nogen Historie. Den første *juvenile court law* (for Illinois) trådte i Kraft d. 1. Juli 1899. *Juvenile court* har fået mange forskellige Udformninger lige fra de Tilfælde, hvor den kun er en Afdeling indenfor den almindelige Domstol, beklædt af vekslende Dommere fra Hoveddomstolen, og til de Tilfælde, hvor den er en helt selvstændig Organisation, der ikke er bunden af de Regler, der ellers normerer en Domstols Forhold, eller endog beklædes af en Dommer uden nogen Art juridisk Uddannelse.

Som Følge heraf er der Steder, hvor Børnedomstolens Virksomhed ikke meget adskiller sig fra en almindelig Domstols, og andre, hvor Fremgangsmåden antager ganske tvangfri Former, og hvor Dommeren også reelt set er ganske overordenlig frit stillet. Billedet er derfor lidet ensartet og nogen almindelig Slutning fra de amerikanske Forhold også af den Grund vanskelig at drage. Særlig ejendommelig er den Forbindelse, der mange Steder er tilvejebragt mellem Domstolen og de Institutioner, der antager sig Børnene, således når der i samme Bygning som Domstolen er *detention home* for skulkende forsømte og vanartede Børn og tillige Lokaler for de private Foreninger, hvis Virksomhed til bedste for Børnene i så høj Grad særtegner de amerikanske Forhold, og for de Institutioner, disse Foreninger har skabt.

Men Børnedomstolen er heller ikke et så selvstændigt Fænomen, som man ved første Øjekast kunde mene. Denne Institution har atter sine Forudsætninger, uden hvilke den ikke vel kunde være bleven til det, den i de bedste Tilfælde er. Disse Forudsætninger kan imidlertid også føre i anden Retning end til Dannelsen af egentlige *juvenile courts*, og selve disse er derfor næppe heller så ene saliggørende, som Forf. i sin Optagethed af det ny af og til synes tilbøjelig til at antage.

Den Baggrund, på hvilken de amerikanske Børnedomstole er blevne til, er det Forsorgssystem, der i Amerika allerede forud havde fået sin ejendommelige Udformning, udgående fra Massachusetts allerede for godt 30 År siden. Uden dette Forsorgssystem (*probation system*, på Svensk gengivet med det betegnende Ord *Öfvervakning*, hvortil noget helt tilsvarende ikke findes på Dansk) vilde Børnedomstolen komme til at svæve i Luften, savnende den Støtte både til Forberedelse og til Gennemførelse, hvorigenem Domstolens Bestemmelser først får deres rette Betydning.

I sin Skildring fremhæver Forf. nu ganske vist Gang på Gang de udmærkede Resultater, der opnås gennem Dom-

merens personlige Indgriben. Det synes, at flere af Børnedomstolene beklædes af Dommere, hvis Forståelse af Barne- naturen og hele rige Individualitet har formælt helt at bryde de Skranker, som måske ikke mindst Domstolsorganisa- tionen rejser. Det er muligt, at selve den tvangfri Form for Børnedomstolen har støttet disse Dommere. Men på den anden Side har vi jo alle set Beviser på, at en tilstrækkelig stærk og rig Natur overvinder alle formelle Hindringer, medens omvendt selve Formerne yder Garantier overfor mindre forstående, småskårne eller blot fremfusende Per- sonligheder.

Men Hovedspørgsmaalet bliver dog, hvad særlig nordiske Læsere lærer af de amerikanske juvenile courts. Er denne Institution noget, der for os er værd at eftertrage? Kan den løsrives fra sin oprindelige Jordbund, kan den indpas- ses under de Forudsætninger, der alt er eller kan ventes at komme til Stede her? Eller vilde den kun bryde Udviklingen, betegne et Bytte lidt i den Retning, hvis Slutningsresultat drastisk fremstilles i Hvad Fatter gør er altid det rigtige eller Gudbrand i Lien, der til syvende og sidst kommer tom- hændet hjem til Konen.

Direkte opkaster Forf. vel ikke dette Spørgsmål, men han stiller det gennem sine Udtalelser i en Belysning, der ikke forekommer mig fuldt retfærdig. Særlig synes dette mig at gælde, når han på Grundlag af Juvenile-court-Insti- tutionen retter et ret skarpt Angreb på de svenske Barna- vårdsnämnden. Måske hænger dette noget sammen med Forf.s ret mærkelige Stilling — eller Mangel på Stilling — til den danske og den norske Værgerådsinstitution.

Den, der selv er Dommer, kan ikke formodes at mangle Sans for de Garantier, som netop Domstolsbehandlingen frembyder, eller at være forud indtagen mod en Ordning, der til Dommerens Afgørelse henlægger de Sager, der rej- ses mod eller til bedste for den Ungdom, overfor hvem man i tidligere Tid kun havde enten Straf eller Ligegyldighed. Netop denne Ordning tager sig på Forhånd særlig tilta-

lende ud, og i en enkelt Retning vilde den vistnok også her hjemme byde en særlig god Garanti, nemlig overfor dem, i hvis Rettigheder som Forældre eller Værger der gøres Indgreb ved de Foranstaltninger, der træffes til bedste for Børnene. Netop den Afvejelse af hele Bevisspørgsmålet og af de forskellige modstående Hensyn, der er Dommerens almindelige Opgave, såvel som også hele hans fri Stilling tor forudsættes at gøre ham vel egnet til kun at bestemme sig for et sådant Indgreb, hvor en rolig og klar Opfattelse af Sagen gør det forsvarligt. Men der er andre Sider, hvor han ikke kan ventes i tilsvarende Grad at gøre Fyldest, og hvor der snarere ad anden Vej skaffes de for Børneforsorgen heldbringende Vilkår. Dette træder til Dels frem allerede ved Sagens Forberedelse, der let vil kunne få et altfor politimæssigt Præg, men navnlig dog når det gælder hele den nærmere Gennemførelse af den Forsorg, for hvilken Domstolens Afgørelse i det væsentlige kun danner den nødvendige Forudsætning.

Ligesom Domstolene ikke er strafeksekverende, således kan de end mindre selv direkte gennemføre den Barneforsorg, der dels ligefrem træder i Straffens Sted, dels søger at forebygge truende Fordærvelse af Barnet. Denne Forsorg kræver en detailleret Gennemførelse med mange små Afgørelser, et vedblivende Tilsyn, ja næsten Færden med det enkelte Barn, altsammen noget, som Dommeren ifølge sin Stilling og øvrige Arbejde slet ikke kan præstere, selv om Forholdene kun sjældent er så umulige som f. Eks. i New York, hvor der ifølge Forf.s egen Fremstilling Året rundt hver Dag afgøres 60 à 70 Sager i Børnedomstolen. Derfor ser man jo også bestandig juvenile courts knyttet til et probation system, og i Virkeligheden kommer Hovedvægten til at ligge her. The probation officers Virksomhed bliver Systemets afgørende Punkt. Man læser netop med særligt Udbytte, hvad Forf. beretter om hele det Arbejde, der udføres dels af lønnede dels af ulønnede probation officers, og hele den

Måde, hvorpå denne Virksomhed organiseres og kontrolleres i de enkelte Stater.

Men til selve denne Flytning af Tyngdepunktet over til the probation system kommer ydermere, at Forbindelsen mellem juvenile court og probation system er tilvejebragt under Former, der i ikke uvæsentlige Henseender fjærner de Garantier, som netop Domstolen som sådan skulde frembyde. Under disse Forhold må man da vistnok, i hvert Fald under vore sociale Betingelser, fremfor en enkelt Mands ubegrænsede Myndighed foretrække en i visse Henseender kontrolleret Korporation af væsentlig folkelig Sammensætning, der dels gennem sine enkelte Medlemmer dels gennem andre, der knyttes til Arbejdet, kan være i Forbindelse med hele Forsorgsvirksomheden indenfor dens stedlige Område.

Men når så er, vil det også ses, at der i Virkeligheden i Norden allerede er skabt noget i denne Retning gennem Værgerådene og ganske særlig gennem Tilsynsværgeinstitutionen. Når Forf. særlig bebrejder de svenske Barnavårdsnämnd Formalisme og altfor stor Fjærnhed fra Børnenes Liv, er det godt muligt, at sådan Anke med nogen Føje kan rejses; men det er forhastet, såfremt man derfor vilde feje den alt skabte Organisation til Side. Man må søge at virke hen til et nøjere Forhold til Livet og benytte, eventuelt videre udvikle de Midler, som selve den svenske Børnelov lægger i Barnavårdsnämndens Hænder. I denne Forbindelse er det værd at lægge Mærke til, at selve den svenske Lov 13. Juni 1902 indeholder i hvert Fald et Tilløb til en Tilsynsværgeinstitution, jfr. Lovens § 7,3^o og § 20. Men hvorfor har Forf. overhovedet ikke et Ord eller en Tanke tilovers for Forholdets Ordning i Danmark eller Norge?

Værgerådsinstitutionen i de Former, hvori den nu kendes i de tre nordiske Lande, frembyder i Virkeligheden et Organ, til hvilket Børneforsorgen naturligt henlægges, et Organ, der — knyttet til den enkelte Kommune og i det

væsenlige udgået af Valg indenfor denne — har gode Forudsætninger for at tage denne Opgave op, og i Kraft af sit folkelige Udspring også for at skabe almen Forståelse for denne Opgaves Betydning. Hvad der ved Siden heraf kræves er i Hovedsagen dels visse Garantier for, at der i det enkelte Tilfælde har været et tilstrækkeligt Grundlag for Værgerådets Indskriden (navnlig af Hensyn til Forældre, hvem Forældremagten fratages), dels at Værgerådet, der som Korporation i sin Helhed må virke lidt tungt, har en naturlig Forbindelse med dem, hvem et nærmere Tilsyn overdrages, dels endelig at der føres Kontrol med de Anstalter og Hjem, hvor Børnene anbringes, når de må fjernes fra det naturlige Hjem.

Men disse Hensyn peger ikke bort fra Værgerådsinstitutionen, kræver tværtimod en videre Udvikling af denne, der til Dels endog vil kunne foregå på den bestående Lovs Grund.

Man kan være Forf. taknemlig for hans friske og oplysende Fremstilling af de amerikanske Forhold. Den bør kun ikke føre til at forlade det Spor, hvori Børneforsorgen i de nordiske Lande er kommen ind, men hjælpe til en rigere Udvikling af den i og for sig gode Organisation, der alt er skabt.

Eyvind Olrik.
